

Trnavský kraj - charakteristika regiónu

30.04.2025 |

[Poloha, rozloha, geografické podmienky](#)

[Demografické východiská](#)

[Ekonomické a sociálne špecifiká](#)

Poloha, rozloha, geografické podmienky

Trnavský kraj s rozlohou 4 146,3 km² zaberá Trnavský kraj 8,5 % z rozlohy Slovenska. Leží v západnej časti Slovenskej republiky, kde vytvára na severe a severozápade spoločnú hranicu s Českou republikou a Rakúskou republikou na severe a na juhu s Maďarskou republikou. Hraničí s Bratislavským, Nitrianskym a Trenčianskym krajom.

Z geografického hľadiska z povrchových celkov najväčšiu plochu zaberá na juhu Podunajská nížina a na severe Záhorská nížina. Oddelené sú pásmom kryhového pohoria Malé Karpaty s najvyšším vrchom Záruby (766,7 m n. m.), ktorý je zároveň najvyššie položeným miestom v kraji. Najnižšie položeným miestom je breh kanála Asód-Čergov na území obce Okoč (107,1 m n. m.).

Územie kraja sa rozprestiera v dvoch klimatických oblastiach - teplej a mierne teplej oblasti. Najsuchšie a najteplejšie sú južné oblasti Podunajskej nížiny a najchladnejšia je oblasť Malých Karpát. Priemerné ročné teploty sa pohyujú okolo 10 °C.

Vodná sieť patrí do povodia Dunaja, druhej najväčšej európskej rieky. Vodné zdroje sú pomerne bohaté a zdrojom úžitkovej i pitnej vody sú toky Dunaj, Váh, Malý Dunaj a Dudváh. Na nich a ich prítokoch sú vybudované viaceré vodné nádrže, najväčšie a najznámejšie je vodné dielo Gabčíkovo.

Nerastné suroviny regiónu sú zastúpené na severe ropou a zemným plynom, v ostatných častiach ložiskami tehliarskych surovín, vápencov, dolomitov, sklárskych a zlievarenských pieskov a štrkopieskov. Pohorie Malých Karpát je zdrojom kvalitného bukového a dubového dreva využívaného na palivové a rôzne priemyselné účely.

Na území kraja sa nachádzajú 4 chránené krajinné oblasti: Dunajské Luhy, Biele Karpaty, Malé Karpaty a Záhorie, 8 národných prírodných rezervácií, 27 prírodných rezervácií, 28 chránených areálov, 24 prírodných pamiatok, 1 národná prírodná pamiatka – jaskyňa Driny a 10 chránených vtáčích území.

Podľa územno-správneho usporiadania v zmysle zákona NR SR č. 221/1996 Z. z. sa člení na 7 okresov: Dunajská Streda, Galanta, Hlohovec, Piešťany, Senica, Skalica a Trnava. Najväčší je okres Dunajská Streda, na ktorý pripadá 25,9 % z celkovej rozlohy kraja a najmenší je okres Hlohovec, ktorý zaberá len 6,4 % územia regiónu.

Obyvateľstvo kraja žije v 251 obciach. Výrazná je koncentrácia obyvateľstva v 17 obciach, ktoré majú štatút mesta. V mestách je sústredených 41 % obyvateľov, pričom viac ako štvrtina mestského obyvateľstva žije krajskom meste.

Demografické východiská

Trnavský kraj patrí k populačne najmenším regiónom Slovenska. Ku koncu roka 2024 v ňom žilo 566-tisíc obyvateľov, čo predstavovalo 10 % z celkového počtu obyvateľov Slovenska. Región bol druhým najhustejšie obývaným spomedzi slovenských krajov, na 1 km² pripadlo až 137 obyvateľov. Najviac obyvateľov na 1 km² žilo v okrese Trnava, až 179, najmenej v okrese Senica, iba 86 obyvateľov.

V priebehu roka 2024 sa v kraji živonarodilo 4 154 detí, čo je najnižší počet od roku 1996. Zároveň bolo evidovaných 5 901 úmrtí, čo predstavuje štvrtý najvyšší počet zomretých od roku 1996. Vyššia úmrtnosť bola zaznamenaná len počas pandemických rokov 2020 až 2022. V Trnavskom kraji od roku 2011 dlhodobo prevyšuje počet úmrtí nad počtom narodení. V roku 2024 bolo úmrtí o 1 747 viac než narodení, čo je druhý najnepriaznivejší výsledok od roku 1996.

Pozitívne však možno hodnotiť migračné saldo, sťahovaním kraj získal 1 533 obyvateľov. Celkový počet obyvateľov však medziročne poklesol o 214 osôb, keďže migračný prírastok nedokázal plne kompenzovať prirodzený úbytok.

V štruktúre obyvateľstva za rok 2024 deti vo veku do 14 rokov tvorili podiel 14,7 %, zatiaľ čo osoby vo veku 65 a viac rokov predstavovali až 19,4 % obyvateľstva. Od roku 2015 sa podiel detí zvýšil len o 0,8 percentuálneho bodu, kým podiel seniorov narástol šesťnásobne rýchlejšie – až o 4,6 percentuálneho bodu. Priemerný vek obyvateľov kraja dosiahol 43 rokov.

Zosobášilo sa 2 579 párov, zatiaľ čo rozvodom skončilo 917 manželstiev. Oproti predchádzajúcemu roku klesol počet sobášov o 3,5 % a počet rozvodov o 3,7 %. Počet uzavretých manželstiev bol druhý najnižší od roku 2015, pričom počet rozvodov bol vôbec najnižší od toho istého roku.

Ekonomické a sociálne špecifiká

Množstvo priemyselných a aj poľnohospodárskych podnikov a široká sieť služieb spolu s dobrou polohou v blízkosti hlavného mesta a rozvinutou infraštruktúrou ponúkajú širokú škálu pracovných príležitostí. V roku 2023 ekonomicky aktívni obyvatelia, teda pracujúci a nezamestnaní nad 15 rokov, tvorili takmer 52 % populácie. Miera ekonomickej aktivity, čiže pomer ekonomicky aktívnych k obyvateľstvu nad 15 rokov veku, predstavovala 61,3 %. Miera zamestnanosti (pomer 20 až 64 ročných pracujúcich k celému obyvateľstvu v rovnakom veku) dosiahla 78,6 % a miera nezamestnanosti, teda podiel nezamestnaných z ekonomicky aktívnych, bola 4 %. Priemerná mesačná mzda dosiahla 1 512 eur a za celoslovenským priemerom zaostala o 116 eur.

V kraji ku koncu roka 2023 pôsobilo 27,2 tis. právnických osôb, z ktorých podniky tvorili podiel viac ako 87 % a 43,7 tis. fyzických osôb, z ktorých necelých 94 % podnikalo na základe živnostenského zákona. Podniky pôsobili najmä v oblastiach veľkoobchodu, maloobchodu a opravy vozidiel, ako aj odborných, vedeckých a technických činností, či v priemysle. Viac ako štvrtina živnostníkov podnikala v oblasti stavebníctva.

Hrubý domáci produkt Trnavského kraja v roku 2023 dosiahol 14 093 mil. eur v bežných cenách a na národnom HDP sa podieľal 11,5 %. V prepočte na obyvateľa prevýšil národný priemer o 9,9 % a predstavoval v bežných cenách 24 761 eur, čo bola druhá najvyššia hodnota v regionálnom porovnaní.

Na hrubej pridanej hodnote kraja v roku 2023 sa najviac podieľalo odvetvie priemyslu (38,1 %), verejná správa, obrana a povinné sociálne zabezpečenie (16,4 %) a taktiež obchod vrátane opravy vozidiel, doprava spolu so skladovaním, ubytovacie a stravovacie služby (13,5 %).

Trnavský kraj patrí medzi najproduktívnejšie poľnohospodárske kraje SR (nasleduje za Nitrianskym krajom). Z celkovej rozlohy kraja zaberá poľnohospodárska pôda 69,3 %. Stupeň zornenia je najvyšší zo všetkých krajov SR (89,7 %). Produkčná schopnosť poľnohospodárskych pôd na území kraja je veľmi dobrá. Zodpovedá tomu i štruktúra osevných plôch, z ktorých najväčšie zastúpenie majú obilniny, olejiny, cukrová repa a viacročné krmoviny, kde sa dosahujú aj najvyššie hektárové úrody v rámci krajov SR. Rastlinnú výrobu dopĺňa i živočíšna výroba, pričom výrazný podiel má chov ošípaných a hovädzieho dobytku (najmä v okrese Dunajská Streda).

Štruktúra priemyslu je zastúpená takmer všetkými činnosťami. Rozmiestnenie priemyslu je teritoriálne nerovnomerné, severná a stredná časť je priemyselná a južná časť má priemyselno-poľnohospodársky charakter. V nadväznosti na poľnohospodársku prvovýrobu je rozvinutá výroba potravín (mlieka a výroba mliečnych výrobkov, mäsa a mäsových výrobkov, cukru, cukrovínok a šumivých vín). Veľkú časť produkcie kraja predstavuje výroba počítačových, elektronických, optických výrobkov a motorových vozidiel. Medzi významné odvetvie patrí tiež výroba kovových konštrukcií; výroba strojov a zariadení inde nezaradených; výroba chemikálií a chemických produktov; výroba a spracovanie kovov; výroba základných farmaceutických výrobkov. Priemyselné subjekty v roku 2023 zamestnávali takmer 60-tis. osôb a za vlastné výkony a tovar utržili 16 mld. eur.

Z hľadiska stavebnej produkcie sa Trnavský kraj radí k slabším regiónom. Stavebné organizácie v roku 2023 zrealizovali vlastnými zamestnancami stavebnú produkciu v hodnote 653,5 mil. eur, stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv dosiahla 750 mil. eur. V kraji sa dokončilo 3 435 nových bytov, z toho viac ako polovica v okresoch Dunajská Streda a Trnava.

Dopravná poloha Trnavského kraja a osobitne krajského mesta Trnava je významne exponovaná predovšetkým z hľadiska domácej ako i medzinárodnej dopravy. Zastúpená je tu cestná, železničná a vodná doprava. Krajom prechádzajú dôležité cestné ťahy z Bratislavy cez Trnavu do Žiliny a z Hodonína cez Trnavu do Nitry. Cestná sieť kraja je tvorená 1 963 km ciest, z ktorých diaľnice a rýchlostné cesty tvoria iba 5,6 %. V kraji bolo v roku 2023 registrovaných 427 tis. motorových vozidiel, z ktorých 71 % tvorili osobné autá.

Železničná doprava je zastúpená dôležitými dopravnými trasami ako Bratislava - Žilina a elektrifikovanou jednokoľajnou traťou Trnava - Galanta a Trnava - Kúty, ktorá predlžuje južný železničný ťah smerom na Českú republiku. Význam má aj trať Bratislava - Galanta - Štúrovo. Vodné dielo Gabčíkovo sa podstatne zlepšuje plavebné podmienky na slovenskom úseku Dunaja.

Sieť predškolských a školských zariadení je na území kraja pomerne dobre rozvinutá, pričom v roku 2023 predprimárne, primárne, sekundárne a nižšie terciárne vzdelávanie zabezpečovalo 318 materských škôl, 211 základných škôl, 21 gymnázií a 41 stredných odborných škôl a 1 konzervatórium. Centrom vysokého školstva je krajské mesto Trnava, ktoré je sídlom Trnavskej univerzity, Univerzity sv. Cyrila a Metoda (UCM) a Slovenskej technickej univerzity - Materiálovo-technologickej fakulty. Okrem toho pôsobí v Sládkovičove Vysoká škola DANUBIUS a v Piešťanoch Fakulta zdravotníckych vied UCM.

Zdravotná starostlivosť v roku 2023 zabezpečovalo v 1 305 zdravotníckych zariadení, ktoré zahŕňali aj 8 nemocníc, 995 zariadení ambulantnej zdravotnej starostlivosti a 3 liečebne. Pre rozvoj kraja majú mimoriadny význam geotermálne a liečivé pramene, ktoré sa využívajú v prírodných liečebných kúpeľoch v Piešťanoch a Smrdákoch.

Oblasť kultúry bola v roku 2023 na území kraja zastúpená 5 divadlami, vrátane malých a nezávislých, medzi ktorými malo najvýznamnejšie postavenie Trnavské divadlo. Filmové umenie propagovalo 15 stálych kín s 25 premietacími sálami. Historické a kultúrne pamiatky vystavovali 2 galérie a 22 múzeí, najviac exponátov prezentovalo Západoslovenské múzeum v Trnave. Kultúrno-osvetovú činnosť zabezpečovali kultúrno-osvetové zariadenia, záujmovo umelecké kolektívy a zariadenia zamerané na záujmovo-vzdelávacie aktivity. Priaznivci literatúry mali k dispozícii 148 fungujúcich knižníc.

Krajské mesto Trnava sa pre množstvo historických sakrálnych budov nazýva slovenským Rímom. Na území kraja je veľa hradov, zámkov a kaštieľov ([Ostrý Kameň](#), [Korlátka](#), [Dobrá Voda](#), [Smolenický zámok](#), kaštieľ v Dolnej Krupej), ktoré sú častým cieľom výletov a peších turistických trás. Záhorská časť kraja je známa [bazilikou](#) v Šaštíne a kultúrnohistorickými pamiatkami mesta [Skalica](#). V podunajskom regióne sú turistickou atrakciou viaceré vodné mlyny na [MalomDunaji](#) a aj termálne kúpaliská v Dunajskej Strede, Veľkom Mederi a Topoľníkoch. Trnavský kraj v roku 2023 mal k dispozícii 338 ubytovacích zariadení, ktorých služby využilo takmer 386-tisíc návštevníkov.